Aplicació de mesures de flexibilitat en petits escorxadors i escorxadors mòbils

Document consensuat entre el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural i el Departament de Salut

10/08/2021

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Sistema de Salut de Catalunya

Alguns drets reservats

© 2021, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a la pàgina web de Creative Commons.

Edita:

Subdirecció General de Seguretat Alimentària i Protecció de la Salut. Agència de Salut Pública de Catalunya.

Edició:

Barcelona, 10 d'agost de 2021.

Assessorament lingüístic:

Servei de Planificació Lingüística del Departament de Salut

URL: https://salutpublica.gencat.cat

Disseny de plantilla accessible 1.05: Oficina de Comunicació. Identitat Corporativa.

Sumari

1 Introducció 4

2 Base legal 4

3 Requisits exigits per als petits escorxadors i els escorxadors mòbils 6

3.1 Petit escorxador i escorxador mòbil ubicat fora d'una explotació ramadera 6

3.2 Petit escorxador i escorxador mòbil situat dins d'una explotació ramadera 7

4 Autorització dels petits escorxadors i els escorxadors mòbils i inscripció en el Registre sanitari 9

5 Requisits per a la flexibilització dels petits escorxadors autoritzats 12

1 Introducció

Aquest document té com a objectiu establir els requisits que han de complir els petits escorxadors i els escorxadors mòbils que es vulguin acollir a les excepcions i adaptacions establertes al Reial decret 1086/2020, de 9 de desembre, pel qual es regulen i flexibilitzen determinades condicions d'aplicació de les disposicions de la Unió Europea en matèria d'higiene de la producció i comercialització dels productes alimentaris i es regulen activitats excloses del seu àmbit d'aplicació (en endavant Reial decret de flexibilitat).

Al mateix temps, estableix com s'ha de procedir per a la inscripció d'aquests establiments en el Registre sanitari d'indústries i productes alimentaris de Catalunya (RSIPAC) i per a la seva autorització.

2 Base legal

La definició de petit escorxador s'estableix a l'article 2 de l'esmentat Reial decret 1086/2020, de flexibilitat:

Article 2. Definicions.

Petits escorxadors: els escorxadors autoritzats per al sacrifici d'animals de qualsevol espècie d'abastament que no sacrifiquen més de 40 unitats de bestiar gros (UBG) per setmana, amb un màxim de 2.000 UBG per any. En regions insulars, tindran aquesta condició els escorxadors que no sacrifiquin més de 50 UBG per setmana, amb un màxim de 2.500 UBG per any. A efectes d'aquest Reial decret, són aplicables les correspondències entre tipus d'animal i UBG establertes a l'annex I.

Aquest Reial decret també estableix al seu article 5 els requisits que no han de complir aquests establiments amb motiu de les excepcions i adaptacions previstes:

Article 5. Excepcions i adaptacions en petits escorxadors

1. En els petits escorxadors que defineix l'article 2, inclosos els escorxadors mòbils, i els que només preparen la canal d'animals sacrificats d'urgència fora dels escorxadors, de conformitat amb l'habilitació que conté l'article 10.3 i 4.b) del Reglament núm. 853/2004, del Parlament Europeu i del Consell, de 29 d'abril de 2004, i sense perjudici del compliment obligat de la resta de requisits que recullen els reglaments del paquet d'higiene, no és necessari:

a) Disposar d'estables o de corrals d'espera, sempre que el trasllat dels animals des de l'explotació d'origen sigui directe i el sacrifici s'efectuï de manera immediata després de la seva arribada a l'escorxador

b) Tenir instal·lacions independents amb pany per a animals malalts o que se sospiti que ho estiguin, si hi ha una altra manera efectiva d'aïllar-los de la resta dels animals.
c) En els escorxadors d'ungulats, disposar d'una sala independent per buidar i netejar estómacs i intestins, sempre que aquestes operacions es duguin a terme en moments diferents del sacrifici i la preparació de la canal i s'adoptin mesures per evitar el risc de contaminació. Tampoc és necessari si destinen estómacs i intestins a subproductes sense buidar.
d) En els escorxadors d'ungulats, disposar d'una sala independent per a la manipulació de tripes una vegada netes i la preparació i neteja d'altres despulles sempre que aquestes operacions es duguin a terme en moments diferents del sacrifici i la preparació de la canal i s'adoptin mesures per evitar el risc de contaminació.
e) En els escorxadors d'ungulats, aus de corral i lagomorfs, disposar de sales independents per a l'evisceració i la preparació de la canal sempre que aquestes operacions es realitzin en moments diferents i s'adoptin mesures per evitar el risc de contaminació.
f) Tenir una sala d'especejament independent, sempre que, prèvia neteja i desinfecció, el sacrifici d'animals es dugui a terme en moments diferents, hi hagi cambres frigorífiques d'una capacitat suficient, dispositius necessaris per mantenir la dependència a dotze graus centígrads durant l'especejament i s'adoptin mesures per evitar el risc de contaminació.
g) Disposar d'instal·lacions amb pany per a l'emmagatzemament frigorífic de carn retinguda, si hi ha la possibilitat de mantenir-la separada de la resta de la carn.
h) Disposar d'un local per a l'emmagatzemament estanc de pells, banyes, peülles i pèls sempre que se'n garanteixi la retirada de manera immediata després de l'acabament de les operacions de sacrifici i preparació de la canal.
i) Disposar d'un local per a l'emmagatzemament dels subproductes si hi ha un emplaçament o contenidor dins de l'escorxador que garanteixi que no hi haurà contaminació encreuada i que l'emmagatzemament es fa en condicions de temperatura adequada.
j) Disposar d'una zona o lloc per a l'emmagatzemament de fems i del contingut del tub digestiu si es pot garantir que la recollida i l'eliminació s'efectuen immediatament després que finalitzin les operacions de sacrifici o preparació de la canal o bé l'escorxador no disposa de corrals i/o no realitza el buidatge i rentat de tripes.
k) En els escorxadors d'ungulats, disposar de cambres per a una refrigeració immediata de les canals després de la inspecció *post mortem,* sempre que després de la preparació de les canals siguin retirades de manera immediata en vehicle frigorífic amb destinació a una sala d'especejament o a una carnisseria que tingui instal·lacions de refrigeració suficients en les quals s'ha d'assolir la temperatura que estableix el capítol VII de la secció I de l'annex III del Reglament (CE) núm. 853/2004, del Parlament Europeu i del Consell, de 29 d'abril de 2004, i el transport no duri més de trenta minuts.
l) Disposar d'una instal·lació adequadament equipada i que es pugui tancar amb clau o, en cas necessari, d'un espai per a ús exclusiu del servei veterinari oficial, sempre que aquest pugui utilitzar per al seu ús alguna instal·lació o local contigus.

2. Els escorxadors l'única activitat dels quals sigui la preparació de la canal d'animals sacrificats d'urgència fora de l'escorxador han de complir el que estableix el Reglament (CE) núm. 853/2004, del Parlament Europeu i del Consell, de 29 d'abril de 2004, per a aquest tipus d'establiments, amb la possibilitat d'adaptar els requisits de les instal·lacions, inclòs el que preveu l'apartat 1, al tipus d'activitat que duen a terme, tenint en compte que no reben animals vius.

Finalment, l'article 17 del Reial decret 1086/2020 especifica que els establiments que es vulguin acollir a aquesta flexibilitat ho han de comunicar prèviament a l'autoritat competent, i l'article 31 estableix que aquestes mesures de flexibilitat han d'estar documentades i que els establiments acollits han d'estar identificats en un registre:

Article 17. Comunicació.

Els establiments que vulguin utilitzar la flexibilitat que preveu aquest capítol ho han de comunicar amb caràcter previ a l'autoritat competent i, en cas que sigui necessari, han d'obtenir l'autorització preceptiva per fer-ho.

Article 31. Controls oficials.

1. [...]
2. [...]
   Totes les mesures de flexibilitat que estableix aquest Reial decret aplicades pels operadors econòmics s'han de documentar adequadament.
3. Per tal de facilitar el control oficial, han d'estar identificats en el registre corresponent:
   a) [...]
   b) Els establiments acollits a mesures de flexibilitats que disposa el present Reial decret.

3 Requisits exigits per als petits escorxadors i els escorxadors mòbils

3.1 Petit escorxador i escorxador mòbil ubicat fora d'una explotació ramadera

Els petits escorxadors i els escorxadors mòbils que estiguin ubicats fora d'una explotació ramadera han de complir:

- Els requisits relatius a les **condicions d'ubicació en funció de l'espècie** establerts a la normativa vigent en relació amb les explotacions ramaderes.
- Els requisits relatius als **centres de neteja i desinfecció** establerts al marc normatiu corresponent.

- Els requisits **higiènics i sanitaris** bàsics establerts a l'actual normativa, així com els requisits específics relatius a les excepcions i adaptacions del nou Reial decret de flexibilitat.
  Cal recordar que totes les mesures de flexibilitat adoptades per l'operador econòmic han d'estar documentades i han d'estar incorporades en els seus procediments de treball, instruccions i anàlisi de perills i punts de control crític (APPCC).
- Els requisits relatius al **benestar animal** establerts al marc normatiu corresponent.
  Els aspectes relatius al compliment dels requisits de benestar animal no estan subjectes a flexibilitat.

3.2 Petit escorxador i escorxador mòbil situat dins d'una explotació ramadera

Els petits escorxadors i els escorxadors mòbils que estiguin dins d'una explotació ramadera estan sotmesos als següents requisits:

- No és aplicable el compliment dels requisits exigits pel que fa a les **condicions d'ubicació en funció de l'espècie,** ja que és l'explotació on s'allotgen els animals la que resulta afectada pels requisits d'ubicació.
- No s'han de complir els requisits relatius als **centres de neteja i desinfecció** establerts al marc normatiu corresponent.
  Tot i així, en el cas d'un escorxador mòbil, cal disposar d'un equip de neteja i desinfecció eficaç contra els agents patògens, ja sigui amb una ruixada de les parts externes i la zona habilitada amb un biocida d'ús ramader adequat, o amb tractament tèrmic (aigua calenta a temperatura suficient per garantir la inactivació d'agents patògens).

Només es poden instal·lar petits escorxadors o escorxadors mòbils dins de l'explotació ramadera en les explotacions classificades en el Registre d'explotacions ramaderes com a "producció i reproducció" de les espècies i classificacions zootècniques que es mostren a la taula 1.

Taula 1. Explotacions de producció i reproducció on es poden instal·lar petits escorxadors o escorxadors mòbils

Explotació o subexplotació	Classificacions zootècniques
Bovina-oví-cabrum	Engreix / Reproducció per a la producció de carn / Reproducció per a la producció de llet / Reproducció per a la producció mixta
Porcina	Engreix | Producció de cicle tancat / Producció mixta[1]
Avícola	Producció de carn / Producció d'ous de consum / Per altres productes avícoles / Per al subministrament d'espècies cinegètiques
Cunícola	Producció de carn | Per al subministrament d'espècies cinegètiques
Equina	Engreix / Reproducció per a la producció de carn / Reproducció per a la producció de llet / Reproducció per a la producció mixta

- **Els animals de l'explotació ramadera objecte de sacrifici** han de complir els requisits següents:
    - No es poden sacrificar en aquests escorxadors (petit o mòbil) animals procedents d'altres explotacions.
    - En explotacions amb classificació zootècnica de reproducció, s'han de sacrificar animals nascuts a la mateixa explotació on es trobi ubicat l'escorxador i cal garantir aquesta traçabilitat amb un registre, de manera que permeti correlacionar les dades dels animals nascuts amb la femella reproductora ubicada a l'explotació.
    - En el cas d'explotacions amb classificació zootècnia d'engreix, s'ha de garantir que l'estada mínima dels animals sigui el període complet de l'engreix. En el cas d'explotacions semiintensives, s'inclou en aquest període el temps que els animals romanen en pastures.

- La **localització** de l'escorxador petit o de l'escorxador mòbil dins de l'explotació ramadera pot ser a qualsevol àrea de l'explotació on s'hi adeqüin i condicionin les infraestructures i equipaments necessaris. Aquesta zona habilitada ha de tenir les següents característiques:
    a. Ubicar-se tan allunyada com sigui possible de les zones brutes de l'explotació i dels corrals o quadres.
    b. Situar-se en una zona delimitada i aïllada per tal de garantir el compliment de les mesures de bioseguretat i l'entrada d'animals, persones, vehicles o de qualssevol altre element aliè a l'activitat de sacrifici i operacions connexes.

[1] En cas de tractar-se d'un escorxador mòbil, no s'aplica per a les explotacions porcines. En el cas que una explotació tingui boví i porcí, pot sacrificar el boví, però no el porcí, sempre que les subexplotacions estiguin correctament separades i el camió no hagi d'entrar a l'explotació porcina.

- La **resta de requisits bàsics** (abastament d'aigua corrent, corrent elèctric, recollida d'efluents, sistemes de gestió de residus sòlids, etc.) han d'estar garantits, o bé per part de l'escorxador o de l'explotació ramadera.
- Els requisits **higiènics i sanitaris** bàsics establerts a l'actual normativa, així com els requisits específics relatius a les excepcions i adaptacions del nou Reial decret de flexibilitat. Cal recordar que totes les mesures de flexibilitat adoptades per l'operador econòmic han d'estar documentades i han de figurar incorporades en els seus procediments de treball, instruccions i APPCC.
- Els requisits relatius al **benestar animal** establerts al marc normatiu corresponent.
  Els aspectes relatius al compliment dels requisits de benestar animal no estan subjectes a flexibilitat.
  Si el personal que realitza les tasques de sacrifici dels animals és el mateix que el de l'explotació, ha de disposar de formació per dur a terme les seves funcions amb destresa i sense causar als animals dolor, angoixa o patiment evitable. Aquesta formació cal acreditar-la amb un certificat de competència per a operaris d'escorxador.

4 Autorització dels petits escorxadors i els escorxadors mòbils i inscripció en el Registre sanitari

Els petits escorxadors i els escorxadors mòbils que han d'iniciar la seva activitat i que es vulguin acollir als requisits de flexibilitat establerts a l'article 5 del Reial decret 1086/2020, atès que estan regulats pel Reglament (CE) 853/2004, pel qual s'estableixen normes específiques d'higiene dels aliments d'origen animal, han de sol·licitar a l'ASPCAT la inscripció en el RSIPAC i l'autorització per realitzar l'activitat:

"0683 Petit escorxador _ Escorxador amb mesures de flexibilitat art 5 RD 1086/20"
"0684 Escorxadors mòbils _ Escorxador amb mesures de flexibilitat art 5 RD 1086/20"

Aquests establiments han de sol·licitar l'autorització abans de l'inici de l'activitat. En aquests casos, la sol·licitud d'autorització és simultània amb la sol·licitud d'inscripció en el RSIPAC.

Es pot trobar la informació per a la gestió del tràmit a les següents pàgines web de la Generalitat de Catalunya:
Canal Empresa[2]
Tràmits gencat[3]

[2] Canal Empresa: https://canalempresa.gencat.cat/ca/03_sectors_d_activitat/02_industria/industria_agroalimentaria/registre_sanitari/

[3] Tràmits gencat: https://web.gencat.cat/ca/tramits/tramits-temes/Registre-sanitari-dindustries-i-productes-alimentaris-de-Cataluya-RSIPAC?category=760a98a8-a82c-11e3-a972-000c29052e2c

S'ha de sol·licitar la inscripció a la clau 10, per a la categoria i activitats que correspongui en funció de les espècies que se sacrifiquin i, addicionalment, la categoria i activitat 0683 Petit escorxador o 0684 Escorxador mòbil.

Per exemple, per a un petit escorxador d'oví i cabrum que vulgui acollir-se a la flexibilitat de l'article 5 del Reial decret 1086/2020 s'ha de sol·licitar autorització per:

0662_Escorxador d'oví
0663_Escorxador de cabrum
0683_Petit escorxador

La documentació que s'ha de presentar junt amb la sol·licitud d'autorització i registre està especificada en la gestió del tràmit de sol·licitud.

Aquesta sol·licitud ha d'anar acompanyada d'un "Annex específic a la sol·licitud d'autorització per realitzar l'activitat d'escorxador amb mesures de flexibilitat segons l'article 5 del Reial decret 1086/20", on la persona representant legal o titular de l'escorxador, a més de facilitar informació complementària, manifesta:

- Que l'activitat de sacrifici prevista no supera les 40 UBG per setmana, amb un màxim de 2.000 UBG anuals.
- Que s'acull als requisits establerts en l'article 5 del RD 1086/2020 pels quals sol·licita l'excepció o adaptació (identificació i justificació).
- Que en el cas d'escorxadors mòbils només es realitza el sacrifici en les ubicacions/explotacions especificades en l'annex a la sol·licitud.
- En el cas que es tracti d'un petit escorxador o escorxador mòbil situat dins d'una explotació, cal especificar que aquesta disposa de:
    - Programa de gestió de la identificació i traçabilitat dels animals objecte de sacrifici.
    - Programa de neteja i desinfecció de les instal·lacions de la zona o ubicació de l'escorxador.
    - Programa de gestió de residus i subproductes.

En el moment en què l'ASPCAT rep aquesta sol·licitud, n'informa al DACC (Servei d'Ordenació Ramadera i Servei de Sanitat Animal) per tal que verifiquin el compliment dels requisits descrits anteriorment, que són de l'àmbit de la seva competència.

Quan el DACC, amb motiu de les seves verificacions, detecta no conformitats d'alguns d'aquests aspectes, ho notifica a l'ASPCAT, dins del termini de 10 dies, per tal d'aturar el tràmit i informar-ne l'interessat.

Si el DACC no en tramet cap informe desfavorable, d'acord amb les instruccions establertes al document de ***Criteris d'aplicació dels programes del SICA per a l'autorització de les empreses alimentàries i al pla de control del benestar animal*****,** cal acordar amb el Servei d'Ordenació Ramadera una visita inicial conjunta (tècnics del DACC i inspectors de l'ASPCAT), tan aviat com sigui possible. Es

realitza una inspecció in situ, per tal de verificar que es compleixen els requisits bàsics relatius al benestar animal i els requisits obligatoris del paquet d'higiene, així com el compliment de les excepcions i adaptacions establertes al nou marc normatiu:

Reglament (CE) 852/2004
Reglament (CE) 853/2004
Reglament (CE) 1099/2009
Reial decret 1086/2020

Pel que fa a la comprovació dels requisits establerts a la normativa alimentària, l'equip inspector només pot verificar els requisits d'infraestructura i equipaments d'acord amb les excepcions i adaptacions sol·licitades, i el disseny dels prerequisits i plans APPCC. Per tant, en aquesta primera visita s'han d'aplicar els programes del SICA "PC-IE" i "PC-AU" del protocol d'escorxador (PC-ESC) que correspongui segons l'espècie que l'establiment vol sacrificar, tal com s'indica en el document de *Criteris d'aplicació dels programes del SICA per a l'autorització de les empreses alimentàries.*

Pel que fa a la comprovació dels requisits establerts a la normativa de benestar animal, s'ha de valorar que l'establiment compleix els requisits generals establerts al Reglament 1099/2009, així com els requisits específics establerts a l'annex II del Reglament quant a instal·lacions d'estabulació, equipament i instal·lacions de subjecció i d'atordiment.

Pel que fa a la formació del personal que participa a la descàrrega, recepció, conducció i sacrifici dels animals i també a la persona encarregada de benestar animal (si escau), s'ha de preveure que abans de l'inici de l'activitat tots han de disposar del corresponent certificat de competència, sigui definitiu o sigui provisional.

És necessari coordinar la segona visita *in situ* entre els dos departaments per tal de realitzar-la dins dels terminis establerts.

En aquesta segona visita, com que l'establiment ja compleix els requisits d'infraestructures i equipaments, l'inspector o inspectora ha d'aplicar els altres programes del SICA "PC-PP" i "PC-AU" i omplir els protocols del SICA (PC-ESC) corresponents a aquests dos programes i per a l'espècie que correspongui per comprovar els altres requisits que li són aplicables.

A banda, s'ha de valorar si el maneig durant la descàrrega, estabulació, conducció, subjecció, atordiment i dessagnament dels animals, així com el sacrifici ritual (si s'escau) compleixen el que estableix el Reglament 1099/2009, fent servir els annexos de l'acta de control general que corresponguin.

Si es comprova que l'establiment compleix tots els requisits tant d'higiene alimentària com de benestar animal per a l'activitat en qüestió, aquest fet s'ha de fer constar en l'acta i s'ha de proposar l'autorització plena. A més, es pot omplir un PC-GEN a l'aplicació SIAPS basant-se en els protocols emplenats en les dues visites, per tal de generar un PROCER i classificar ja l'establiment d'acord amb el risc.

En el cas que alguna de les visites d'autorització no puguin ser conjuntes per part dels dos departaments, per tal d'emetre una resolució favorable d'autorització condicional o plena per a la inscripció al RSIPAC és imprescindible que es disposi d'una acta o informe previ dels tècnics del DACC conforme s'han valorat els requisits de benestar animal indicats a l'apartat 3 i compleixen la normativa.

5 Requisits per a la flexibilització dels petits escorxadors autoritzats

D'acord amb l'article 17 del Reial decret 1086/2020, els petits escorxadors, que ja estan autoritzats i estan portant a terme l'activitat de sacrifici d'acord amb els requisits establerts a l'actual marc normatiu, poden sol·licitar acollir-se als aspectes de flexibilitat que preveu l'article 5 del capítol II, Excepcions i adaptacions per flexibilitzar els requisits dels reglaments d'higiene per a determinats tipus d'establiments i productes. Aquests establiments han de sol·licitar la corresponent autorització de l'activitat per tal de poder acollir-se a aquesta flexibilitat:

"0683 Petit escorxador _ Escorxador amb mesures de flexibilitat art 5 RD 1086/20".